09/11/2019

Κωνσταντίνος Ζ’ ο Πορφυρογέννητος

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ο Κωνσταντίνος Ζ’ ο Πορφυρογέννητος πέθανε στις 9 Νοεμβρίου 959. Αυτοκράτορας του Βυζαντίου (913-959), της δυναστείας των Μακεδόνων. Ήταν γιος του αυτοκράτορα Λέοντος ΣΤ’ του Σοφού και της παλλακίδας του, Ζωής Καρβονοψίνας. Έμεινε στην ιστορία περισσότερο για τις επιδόσεις του στα γράμματα, παρά για τις στρατιωτικές του ικανότητες.

Ο Κωνσταντίνος γεννήθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου του 905 στην πορφυρά αίθουσα του Παλατιού, που προοριζόταν για τα νόμιμα τέκνα των αυτοκρατόρων, γι’ αυτό και έφερε το όνομα Πορφυρογέννητος. Ο ίδιος, όμως, ήταν νόθο τέκνο, το οποίο νομιμοποιήθηκε με τον επιγενόμενο γάμο των γονέων του, λίγο μετά τη γέννησή του. Ο γάμος αυτός δημιούργησε πρόσθετα προβλήματα στον Λέοντα, γιατί ήταν ο τέταρτός του, με συνέπεια να μην αναγνωρισθεί από την Εκκλησία και τον Πατριάρχη Νικόλαο Μυστικό. Ο αυτοκράτορας, με μία απλή κίνηση, έχρισε νέο Πατριάρχη τον Ευθύμιο, ο οποίος αναγνώρισε τον γάμο κι έχρισε τον εξάχρονο Κωνσταντίνο συμβασιλέας (911).

Το 912 ο Λέων πέθανε και τον διαδέχθηκε στο θρόνο ο νεώτερος αδελφός του Αλέξανδρος, ο οποίος πέθανε ξαφνικά τον επόμενο χρόνο. Έτσι, άνοιξε ο δρόμος για τη στέψη του Κωνσταντίνου ως αυτοκράτορα στις 7 Ιουνίου του 913. Λόγω της ανηλικιότητάς του, όμως, τέθηκε υπό επιτροπεία, την οποία ασκούσαν ο Πατριάρχης Νικόλαος Μυστικός -που εν τω μεταξύ είχε επανέλθει στα καθήκοντά του μετά το θάνατο του Λέοντα- η βασιλομήτωρ Ζωή και οι μάγιστροι Στέφανος και Ιωάννης Ελλαδάς.

Κατά την πρώτη περίοδο της βασιλείας του Κωνσταντίνου (913-920), η Αυτοκρατορία αντιμετώπισε τις ηγετικές φιλοδοξίες του ηγεμόνα των Βουλγάρων Συμεών, που ήθελε να αναγορευθεί σε βασιλιά. Πρότεινε, μάλιστα, τον γάμο της κόρης του με τον ανήλικο Κωνσταντίνο. Η πρόταση απορρίφθηκε από τους επιτρόπους, γεγονός που εξόργισε τον βούλγαρο ηγεμόνα, ο οποίος απείλησε να καταλάβει την Κωνσταντινούπολη (913), ενώ έφθασε μέχρι τον Ισθμό της Κορίνθου, μετά τη νίκη του επί των Βυζαντινών στη Μάχη της Αγχιάλου (σημερινό Μπουργκάς).

Από την αναταραχή αυτή επωφελήθηκε ο αρχηγός του στόλου Ρωμανός Λεκαπηνός, ο οποίος κατόρθωσε να αυξήσει την επιρροή του στο παλάτι, με τον γάμο της κόρης του Ελένης με τον δεκατετράχρονο πλέον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο το 919. Έλαβε, μάλιστα, τον τίτλο του βασιλεοπάτορα, που δινόταν για πρώτη φορά σε πεθερό αυτοκράτορα. Σταδιακά, ο Κωνσταντίνος παραμερίστηκε από την εξουσία, την οποία ασκούσε ο Ρωμανός ως αντιβασιλέας με τους τρεις γιους του. Παράλληλα, προώθησε στον Πατριαρχικό θρόνο τον τέταρτο γιο του Θεοφύλακτο, ενώ έκλεισε σε μοναστήρι τη βασιλομήτορα Ζωή. Για μια εικοσιπενταετία (920-945), ο Κωνσταντίνος ήταν τύποις μόνο αυτοκράτορας κι έτσι κατηύθυνε όλα τα ενδιαφέροντά του στη μελέτη και τη συγγραφή.

Η διαμάχη στους κόλπους της οικογένειας Λεκαπηνού οδήγησε στον εγκλεισμό του

Ρωμανού σε μοναστήρι και στην αντίδραση λαού και στρατού. Από την κατάσταση αυτή επωφελήθηκε ο Κωνσταντίνος κι έγινε και πάλι κύριος της εξουσίας στις 27 Ιανουαρίου 945, με την υποστήριξη της πανίσχυρης οικογένειας των Φωκάδων, που πολλά μέλη της υπηρέτησαν από διάφορες θέσεις την αυτοκρατορία (Λέων Φωκάς, Βάρδας Φωκάς, Νικηφόρος Φωκάς κ.ά.).

Ο Κωνσταντίνος, αφού εξασφάλισε τα νώτα του από τους Βουλγάρους, με τους οποίους συνήψε συνθήκη ειρήνης, στράφηκε κατά των Αράβων, που απειλούσαν την αυτοκρατορία. Με τους ικανούς στρατηγούς του Βάρδα Φωκά, Νικηφόρο Φωκά και Ιωάννη Τσιμισκή κατόρθωσε να τους εξουδετερώσει. Ο στρατηγός Μαριανός Αργυρός διεύρυνε τη βυζαντινή επιρροή στην Ιταλία, ενώ ο ομόλογός του Λέων Αργυρός εξουδετέρωσε την ουγγρική απειλή.

Ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος συνήψε εμπορικές σχέσεις με τους Ρώσους, ενώ η βάπτιση της ηγεμονίδας της Ρωσίας Όλγας στον Χριστιανισμό διεύρυνε την επιρροή των Βυζαντινών στην αναδυόμενη αυτή περιοχή. Με τη βασιλεία του Κωνσταντίνου Ζ’ η Βυζαντινή Αυτοκρατορία ανέκτησε την παλιά της ισχύ και ακτινοβολία και κατέκτησε την εσωτερική της γαλήνη. Χωρίς να είναι ο μεγάλος στρατηγός ή πολιτικός, ο Κωνσταντίνος είχε την ικανότητα να επιλέγει τους κατάλληλους συνεργάτες και να οριοθετεί τους σωστούς στόχους.

Από το συγγραφικό του έργο ξεχωρίζουν οι πραγματείες «Ιστορική διήγησις του Βίου του Βασιλείου Α’», που αναφέρεται στη ζωή του παππού του Βασιλείου Α’, ιδρυτή της Μακεδονικής Δυναστείας, «Προς τον ίδιον υιόν», με συμβουλές προς τον γιο του και μετέπειτα αυτοκράτορα Ρωμανό Β’, «Περί Βασιλείου Τάξεως, το οποίο αποτελεί τη βασική πηγή των ιστορικών σχετικά με το πολύπλοκο πρωτόκολλο που ακολουθούσαν οι Βυζαντινοί αξιωματούχοι και κυρίως η Αυτοκρατορική οικογένεια και το «Περί Θεμάτων», σχετικό με τη διοικητική διαίρεση της αυτοκρατορίας. Άφησε, επίσης, στίχους, ποιήματα, λόγους και επιστολές. Το μεγάλο του ενδιαφέρον για την παιδεία επικεντρώθηκε στην αναδιοργάνωση του Πανδιδακτηρίου της Μαγναύρας, που θεωρείται ως ένα από τα πρώτα πανεπιστήμια στον κόσμο.

Ο Κωνσταντίνος Ζ’ ο Πορφυρογέννητος πέθανε στις 9 Νοεμβρίου 959. Έχουν εκφρασθεί υπόνοιες ότι ίσως να δηλητηριάστηκε, είτε από τον γιο και διάδοχό του Ρωμανό Β’, είτε από τη νύφη του Θεοφανώ.

Πηγή: sansimera.gr